

BESPREEKNOTITIE COMMISSIE

Registratienummer DOC-20-316406
Aan De commissieleden
Van
Datum 1 november 2020
Onderwerp Gemeentelijk beleidskader zon op land
Agendapunt <in te vullen door griffie>

Ter discussie

Onderwerp

Gemeentelijk beleidskader zon op land

Probleembeschrijving

Inleiding

U vroeg in de vergadering van 6 juni 2019 om kaders voor duurzame energieopwekking op land. Toen besloot u om vier principeverzoeken voor zonneweides uit te werken. Met deze principeverzoeken doen we inmiddels ervaring op om te komen tot deze lokale kaders. Als onderdeel van de energieregio Noord-Holland Noord (NHN) werken we de concept Regionale Energiestrategie (RES) NHN nader uit. Voor deze uitwerking is het van belang dat er gemeentelijke kaders liggen waaraan we aanvragen kunnen toetsen. Op 6 juni 2019 besloot u dat de gemeente geen nieuwe initiatieven voor zonneweides in behandeling neemt totdat gemeentelijk beleid is vastgesteld. Ook gaf u alvast kaders mee voor dit beleid. Het gaat bijvoorbeeld om spreiding binnen de gemeente, (financiële) participatie, biodiversiteit en inzet van agrarische gronden. In bijlage 1 vindt u de complete lijst met kaders waarover u besloot.

Ons beleid: energieneutraal

Duurzame energieopwekking op land vloeit voort uit lokaal, regionaal en landelijk beleid. Eind 2017 stelde u het Programma Duurzaam Medemblik vast, waaronder de ambitie dat Medemblik in 2040 energieneutraal is.

Ook Westfriesland wil in 2040 energieneutraal zijn. In 2019 stelden alle Westfriesse raden deze ambitie vast in het Pact van Westfriesland 7.1.

Landelijk ligt de opgave vast in het Nationaal Klimaatakkoord van 2019. Het klimaatakkoord gaat uit van een CO₂-reductie van 49% in 2030. In 2050 moet de CO₂-reductie met 95% verminderd zijn.

Energeneutraal

Energeneutraal wil zeggen dat ons totale energieverbruik even groot is als het aanbod van duurzame energie. Dat is een forse opgave. Realisatie van de ambitie om energieneutraal te worden vraagt zowel om het realiseren van grootschalige energiebesparing (het verminderen van de vraag) als het zoeken naar mogelijkheden voor verduurzaming van het gebruik en het vergroten van het aanbod van duurzame energie. We zijn ons bewust van de omvang en complexiteit van de ambitie om energieneutraal te worden.

Duurzame energieopwekking op land

Op het grondgebied van de gemeente Medemblik zijn al diverse voorbeelden van duurzame energieopwekking op land. We noemen bijvoorbeeld het zonnepark Andijk, de zonneweide in Midwoud of de zonneweide in de tuin van het gemeentehuis. Daarnaast staan langs de A7 en langs de Westfrisiaweg windturbines.

Medemblik straalt uit dat ze wil bijdragen aan de landelijke opgave. Echter zien we ook de invloed die dit heeft op het open landschap. Duurzame energieopwekking door het plaatsen van

windturbines kan op steeds minder draagvlak rekenen onder onze inwoners. Dit leidde tot het standpunt dat Medemblik geen nieuwe windmolens erbij wil op het grondgebied van de gemeente. Dit geldt ook voor het IJsselmeer.

De agrarische sector vormt een waardevolle pijler onder de economie van de gemeente.

We willen dan ook zeer zorgvuldig omgaan met het inzetten van vruchtbare, agrarische gronden voor duurzame energieopwekking.

Deze standpunten nam Medemblik in bij besluitvorming over de concept Regionale Energiestrategie Noord-Holland Noord (RES-NHN) op 3 september 2020. Zie voor een nadere toelichting bijlage 2.

Route naar RES 1.0

Op dit moment werken we de concept RES-NHN nader uit in een RES 1.0. Daarbij kijken we hoe we de zoekgebieden nader kunnen invullen. Gemeentelijke kaders voor duurzame energieopwekking op land maken hier een belangrijk onderdeel van uit. Hieraan kunnen we toekomstige principeverzoeken toetsen.

IJsselmeer

Het IJsselmeer is ons dierbaar, het is niet voor niets een natura-2000-gebied. Daarnaast bevindt zich voor de kust van Medemblik een van de mooiste zeilwateren ter wereld. Daar zijn we trots op en willen we behouden. Daarnaast is het IJsselmeer belangrijk voor zoetwaterwinning. Ook onze inwoners zijn trots op het IJsselmeer. Verschillende belangen komen met andere woorden samen die we heel zorgvuldig moeten afwegen.

Daarnaast overstijgen deze belangen onze gemeentegrens. Zo zijn ook bijvoorbeeld ook buurgemeenten hierbij betrokken.

Het beleidskader wat we voor ogen hebben gaat om deze reden niet over aanvragen voor duurzame energieopwekking op het IJsselmeer. Aanvragen voor energieopwekking op het IJsselmeer op het grondgebied van Medemblik wegen we allemaal individueel af. De raad heeft hierin het laatste woord, hij moet een verklaring van geen bedenking afgeven.

Agrarische gronden

Zoals hiervoor al aangegeven willen we zeer zorgvuldig omgaan met het inzetten van vruchtbare, agrarische gronden voor duurzame energieopwekking.

Agrarische gronden hebben verschillende kwaliteiten, daardoor zijn er gronden die meer geschikt zijn voor weidegebieden. Andere gronden zijn juist beter geschikt voor tuinbouw. We kunnen agrarische gronden daarom niet kwalificeren als meer of minder geschikt voor duurzame energieopwekking. Alle aanvragen voor het realiseren van een zonneweide op agrarische gronden dienen zorgvuldig afgewogen te worden. Hiervoor dient het op te stellen beleidskader.

Daarnaast organiseert RES-NHN dit najaar een aantal thematafels. De tafel 'energietransitie: kansen voor agrariërs behandelt de onderzoeksvraag 'Onder welke voorwaarde is energie-opwek op agrarische gronden bespreekbaar'? Eventuele waardevolle uitkomsten van deze thematafel kunnen we meenemen in dit beleidskader.

Probleembeschrijving

Voordat we de raad gemeentelijke kaders gaan voorleggen, willen we graag eerst opnieuw met u in gesprek. Dit doen we aan de hand van deze bespreeknotitie. Voordat we een aantal vragen aan u voorleggen, geven we in het kort aan hoe we nu aankijken tegen duurzame energieopwekking op land. Dit doen we aan de hand van 4 paragrafen:

1. Duurzame energieopwekking | electriciteitsnetwerk
2. Duurzame energieopwekking | drie sporenbeleid
3. Duurzame energieopwekking | randvoorwaarden
4. Duurzame energieopwekking | kleine windmolens

1.1. Duurzame energieopwekking | electriciteitsnetwerk

Het Elektriciteitsnetwerk van Liander in Westfriesland staat onder druk. Inwoners en ondernemers hebben hier in meerdere of mindere mate nu al last van. Inwoners uit Midwoud konden bijvoorbeeld op zonnige dagen hun duurzaam opgewekte energie onvoldoende terugleveren. Ondernemers uit bijvoorbeeld Andijk die zon op dak willen realiseren, krijgen steeds vaker te horen dat hier de komende jaren geen ruimte voor is. Dit blijkt ook uit beschikbare data van Liander. De problemen doen zich vooral voor op het lage- en middenspanningsniveau.

Het elektriciteitsnetwerk van Liander bestaat namelijk uit drie niveaus:

- Onderstation (OS): dit zijn de zogenaamde snelwegen van het netwerk.
- Middenspanningsniveau (MS): dit zijn de trafokastjes in de wijk.
- Laagspanningsniveau (LS): het net vanuit de trafo de wijk in.

In bepaalde gebieden in Westfriesland is het MS en LS-net vol. De kabels die hier liggen zijn niet toereikend voor zowel levering van energie als voor opwek van energie. Hiervoor moeten dikkere kabels aangelegd worden. Dat kost tijd, daarom is er nu een beperking voor een aantal gebieden, waaronder in Andijk.

We vroegen Liander in hoeverre er ruimte is voor grootschalige energieopwekking. Liander geeft aan dat grootschalige opwek direct aangesloten wordt op een OS. Daarnaast is het belangrijk om te weten dat er twee kabels van en naar een onderstation gaan: een kabel voor opwek en een kabel voor levering.

Voor een meest ideale situatie van het gebruik van de onderstations is het van belang dat er nauw samengewerkt moet worden tussen initiatiefnemer, gemeente en netbeheerder. We vragen u zich hiervoor uit te spreken.

1.2. Duurzame energieopwekking | drie sporenbeleid

We willen de kaders ontwikkelen via de volgende sporen:

1. Energieopwekking in de zoekgebieden van de RES-NHN op Medembliks grondgebied.
2. Initiatieven vanuit de kernen.
3. Kleinschalige projecten voor eigen gebruik.

Spoor 1: Zoekgebieden RES-NHN

Binnen de RES-zoekgebieden bieden we ruimte voor grootschalige duurzame energieopwekking. De vraag hierbij is wat we hieronder verstaan. Op dit moment kunnen initiatiefnemers principeverzoeken indienen voor zonneweides van maximaal 25 hectare. Dit kan op basis van het provinciaal beleid voor zonneparken in landelijk gebied. Vuistregel is dat per hectare ongeveer 1 MW kan worden opgewekt. De grootste zonneweide in onze gemeente omvat 10 hectare. De provincie Noord-Holland realiseert een zonneweide in de gemeente Koggenland van 66 hectare. *We zijn benieuwd wat u verstaat onder grootschalige duurzame energieopwekking?*

Onderdeel van de uitwerking van de zoekgebieden is dat we ruimtelijke ontwerpen laten opstellen hoe energieopwekking in verschillende soorten zoekgebieden eruit kan zien. Dit kan als onderlegger dienen voor ons beleid.

Daarnaast willen we eisen stellen aan het aantal initiatieven dat per zoekgebied kan worden ingediend. Dit willen we beperken tot slechts één. Hiermee willen we bereiken dat er samenhang ontstaat bij de invulling van een zoekgebied. Maar ook dat er samengewerkt wordt bij het indienen van een initiatief. Dit zorgt met andere woorden tot een samenhangend initiatief wat de ruimtelijke inpasbaarheid ten goede komt. Dit voorkomt versnippering en verrommeling van het zoekgebied. *We horen ook graag van uw mening hierover.*

Spoor 2: Initiatieven vanuit de kernen

Ook buiten de RES-zoekgebieden willen we ruimte bieden voor duurzame energieopwekking. Daarbij vinden we het belangrijk dat de gemeenschap hiervoor met initiatieven komt. *Onder welke voorwaarde bent u bereid hiervoor ruimte te geven?*

Spoor 3: Kleinschalige projecten voor eigen gebruik

Binnen het huidige beleid is er ruimte voor kleinschalige opstelling voor de opwek van zonne-energie voor eigen gebruik. Hiervoor is een omgevingsvergunning nodig. Daarmee kan worden afgeweken van een bestemmingsplan. Hierdoor is het mogelijk om zonnepanelen op gronden te plaatsen binnen bouwvlakken van agrarische bedrijfskavels en bestemmingsvlakken van niet-agrarische bestemmingen. Deze mogelijkheid geldt zowel binnen, als buiten de RES-zoekgebieden.

1.3. Duurzame energieopwekking | randvoorwaarden

De inzet van ons grondgebied voor duurzame energieopwekking moet zorgvuldig gebeuren. Het is de taak van de gemeente om hierop toe te zien. Daarnaast willen we bereiken dat initiatieven ruimtelijk goed ingepast worden in het landschap.

Dat is de reden dat we aan initiatieven die voortvloeien uit de eerste twee sporen een aantal voorwaarden stellen. Het betreft de ruimtelijke inpasbaarheid en participatie. Deze werken we hierna verder uit.

Initiatieven die voortvloeien uit spoor 3 toetsten we ook. Daarbij kijken we of er geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de woonsituatie, de milieusituatie, de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden en de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden.

Ruimtelijke inpassing

We willen eisen stellen aan de ruimtelijke en landschappelijke inpassing van een zonneweide. Zo behouden we bestaande ruimtelijke en ecologische kwaliteiten, en waar mogelijk versterken we die in het landelijk gebied op de locatie van een zonneweide. Wij sluiten hierbij aan op de inpassingseisen van de provincie. De landschappelijke inpassing voor opstellingen voor zonne-energie borgt de provincie in de Omgevingsverordening (nu nog de Provinciale Ruimtelijke Verordening). Borging vindt vervolgens plaats via de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en de Uitvoeringsregeling opstellingen voor zonne-energie in het landelijk gebied 2019.

De Leidraad beschrijft landschappelijke en cultuurhistorische waarden. In de Uitvoeringsregeling staan nadere regels over de locatie, omvang en landschappelijke inpassing. De geldende eisen vindt u in bijlage 5. *We zijn benieuwd of u deze inpassingseisen voldoende vindt.*

Daarnaast stelde de provincie de brochure 'Kwaliteitsimpuls Zonneparken' beschikbaar. Deze brochure is bedoeld ter inspiratie en ter ondersteuning van de regels bij de inpassing van zonneparken in het Noord-Hollandse landschap. Wij vinden deze brochure heel waardevol. Deze beschrijft heel goed waar een beeldkwaliteitsplan en een ecologische inrichtings- en beheerplan voor een zonnepark aan moeten voldoen. In bijlage 6 leest u hier meer over. *Wij horen graag of u bereid bent initiatiefnemers als onderdeel van hun plan verplicht te stellen om een beeldkwaliteitsplan en een ecologische inrichtings- en beheerplan in te dienen geïnspireerd op de brochure.*

Participatie

Draagvlak voor duurzame energieopwekking vinden we belangrijk. Draagvlak ontstaat wanneer inwoners mee kunnen doen. Daarbij gaat het Klimaatakkoord uit dat partijen streven naar 50% eigendom van de lokale omgeving. Dit vraagt om een proces waarin participatie meteen al onderdeel van is. We onderscheiden twee vormen van participatie:

- Procesparticipatie
- Financiële participatie

Procesparticipatie

Initiatiefnemer(s) betrekken vanaf de start van het project actief de omgeving. Zij beslissen mee over de locatie, het ontwerp en de mogelijkheden van extra functies. Hierbij kunt u denken aan onderwerpen op het gebied van educatie, natuur- en of recreatie. Ook de mogelijkheden en wensen die de omgeving heeft in het mee-ontwikkelen en het mede-eigenaar zijn van de zonneweide, worden hierin meegenomen.

Financiële participatie

We vinden het belangrijk dat inwoners mee kunnen profiteren in de opbrengsten van een duurzaam energieproject. Dit zorgt ervoor dat naast de lasten ook de lusten van het initiatief in de omgeving terecht komen. Dit zorgt voor draagvlak voor het realiseren van een zonneweide, en voor lokaal eigenaarschap. Dit is een van de succesfactoren van de energietransitie. Bij financiële participatie kunt u denken aan uit te geven aandelen zoals bij de zonneweide in Midwoud. Of, lokaal eigendom via bijvoorbeeld een lokale energiecoöperatie. Maar ook een storting in een omgevingsfonds is hier een voorbeeld van. Gestreefd wordt dat de omgeving, al of niet verenigd, voor 50% financieel kan deelnemen.

Omgeving

Wie onderdeel uitmaakt van de omgeving, is maatwerk. Dit wordt lokaal en per project bepaald als uitkomst van het proces met de omgeving. Bij de omgeving kunt u denken aan omwonenden, (agrarische) grondeigenaren, ondernemers die gevestigd zijn in de nabijheid van het project. Ook zien we de kern- of stadsraad hier onderdeel van. *We zijn benieuwd wie u als omgeving ziet en geven bij de bespreekpunten hiervoor een voorzet.*

Participatieplan

Ons idee is dat we initiatiefnemers vragen een participatieplan op te stellen. Dit plan moet antwoord hoe omgevings- en financiële participatie vorm krijgt in het initiatief. *We zijn benieuwd wat u hiervan vindt.*

1.4. Duurzame energieopwekking | kleine windmolens

We horen steeds vaker vanuit de agrarische sector de vraag om ruimte te geven voor het gebruik van kleine windmolens. De provincie wil hiervoor ruimte geven, mits aan een aantal voorwaarden is voldaan. Deze voorwaarden vindt u in bijlage 4. Een van de voorwaarden is bijvoorbeeld dat de ashoogte niet meer bedraagt dan 15 meter. We zijn benieuwd hoe u kijkt naar het plaatsen van dit soort windmolens?

U uit te spreken voor

Elektriciteitsnetwerk:

1. Voor een meest ideale situatie van het gebruik van de onderstations is het van belang dat er nauw samengewerkt moet worden tussen initiatiefnemer, gemeente en netbeheerder.

Drie sporen beleid:

2. Duurzame kaders te ontwikkelen langs de drie sporen zoals deze notitie aangeeft.
3. Wat u verstaat onder grootschalige opwekking, uitgedrukt in hectares (spoor 1).
4. Per zoekgebied ruimte te geven voor maximaal 1 initiatief voor het realiseren van een zonneweide (spoor 1).
5. Ruimte geven voor lokale initiatieven vanuit de kern (spoor 2).

Randvoorwaarden:

6. De inpassingseisen van de provincie toe te passen bij de ruimtelijke en landschappelijke inpassing van een zonneweide (sporen 1 en 2).

7. Initiatiefnemers als onderdeel van hun plan verplicht te stellen om een beeldkwaliteitsplan en een ecologische inrichtings- en beheerplan in te dienen geïnspireerd op de brochure 'Kwaliteitsimpuls Zonneparken' (sporen 1 en 2).
8. Als voorwaarde te bepalen dat een participatieplan onderdeel uitmaakt van het principeverzoek. Hieruit moet blijken dat er draagvlak is voor dit initiatief door de omgeving. En dat er 50% eigenaarschap ontstaat (sporen 1 en 2).
9. De omgeving minimaal bestaat uit (sporen 1 en 2):
 - a. De kernraad van de dichtsbijliggende kern.
 - b. Grondeigenaren van het project en de omliggende percelen.
 - c. Omwonenden die in een cirkel van 1 kilometer van het project wonen.

Kleine windmolens:

10. Verzoeken voor kleine windmolens toe te staan binnen de randvoorwaarden van de provincie.

Overeenkomsten

N.v.t.

Verschillen

N.v.t.

Voor- en nadelen

N.v.t.

Communicatie

N.v.t.

Deelnemers

Zie hierna, bij vervolg.

Vervolg

Uw inbreng verwerken we in het voorstel voor de gemeentelijke kaders.

Ook de mening van de kernraden en onze klankbordgroep Duurzaam Medemblik vinden we belangrijk. We willen ze graag betrekken in dit beleid. De vragen in deze bespreeknotitie leggen we aan hun voor. We geven in het voorstel tot kaderstelling aan welke inbreng zij hebben gehad in ons voorstel.

Bijlagen

Bijlage 1: Gemeentelijke kaders duurzame energieopwekking (zie hieronder)

Bijlage 2: Regionale Energiestrategie Noord-Holland Noord (zie hieronder)

Bijlage 3: Kaart met zoekgebieden regio Westfriesland (DOC-20-318275)

Bijlage 4: Eindconcept Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 (zie hieronder)

Bijlage 5: Provinciaal beleid - locatie, omvang en landschappelijk inpassing (zie hieronder)

Bijlage 6: Brochure Kwaliteitsimpuls Zonneparken - Inpassing van zonneparken in het Noord-Hollands landschap (zie hieronder)

Bijlage 1: Gemeentelijke kaders duurzame energieopwekking

Op 6 juni 2019 besloot u dat de volgende kaders onderdeel uit moeten maken van het gemeentelijke beleidskader:

- Spreiding binnen de gemeente.
- Draagvlak en participatie, de mogelijkheid tot meedelen in de energieproductie/winst onderzoeken.
- Bescherming/verbetering biodiversiteit en bodemkwaliteit bij en onder zonnepanelen.
- Landschappelijke inrichting en inpassing.
- Kwaliteit vormgeving (passend in het landschap).
- Minimaal aan een zijde grenzen aan bebouwd gebied.
- Stimuleren multifunctionaliteit.
- Maximale hoogte, indien niet multifunctioneel.
- Maximaal 4% van het agrarisch areel van de gemeente mag voor zonneweides worden bestemd.
- Toegankelijkheid (maximaal 25 jaar vastleggen).
- Toetsing of er voldoende transportcapaciteit is.

Bijlage 2: Regionale Energiestrategie Noord-Holland Noord

De wettelijke grondslag voor de RES ligt vast in het Nationaal Klimaatakkoord. Nederland werkt toe aan een CO₂-reductie van 49% in 2030. Hier vloeien opgaves uit voort voor onder andere duurzame energieopwekking en de gebouwde omgeving. Voor de uitwerking hiervan hebben de koepelorganisaties (VNG, IPO en UvW) een programmatische nationale aanpak afgesproken met landsdekkende RES'en.

De regio Noord-Holland Noord (NHN) is een van de 30 RES-regio's van Nederland. De RES regio NHN bestaat uit 18 gemeenten van de deelregio's Alkmaar, Kop van Noord-Holland en Westfriesland, de provincie en het waterschap (HHNK).

De gezamenlijke opgave van deze 30 RES-regio's is om in 2030 35 TWh op te wekken met grootschalige energieopwekking op land. De deelregio Westfriesland wil in 2030 in totaal 1,2 TWh aan duurzame energie opwekken. Dit is de bijdrage van Westfriesland in de concept RES-NHN. Op dit moment wordt in de regio 0,2 TWh duurzaam opgewekt. Dat betekent dat Westfriesland zich inzet voor een geleidelijke toename van duurzame opwek van afgerond 1 TWh in de periode tot en met 2030. De concept RES-NHN bevat voor de deelregio Westfriesland 19 zoekgebieden. Hiervan liggen er 8 helemaal en 1 deels (IJsselmeer) op het grondgebied van onze gemeente.

De concept RES-NHN bevat 9 zoekgebieden in de gemeente Medemblik (zie ook bijlage 3):

1. Grootslaggebied
2. Bedrijventerrein Medemblik
3. Bedrijventerrein Zwaagdijk-Oost
4. MS (middenstation) Zwaagdijk-Oost
5. A7 - Abbekerk Medemblik
6. A7 - Broerdijk
7. Bedrijventerrein Wognum
8. Bedrijventerrein Andijk
9. IJsselmeer/Markermeer (dit zoekgebied ligt in meer gemeenten)

In deze zoekgebieden liggen kansen om duurzame energieopwekking te realiseren.

Op 3 september 2020 besloot de raad de volgende wensen en bedenkingen uit te spreken over de concept RES-NHN:

- Geen nieuwe windturbines erbij op het grondgebied van gemeente Medemblik.
- De zoekgebieden uit de concept RES-NHN op het grondgebied van gemeente Medemblik uit te werken waarbij alleen zonne-energie wordt toegepast.
- Dit geldt zowel voor de zoekgebieden op land als op het IJsselmeer.
- Voor de realisatie van zonneweides op het IJsselmeer te leren van het project van PWN waterleidingbedrijf Noord-Holland die zon op water realiseert in Andijk.
- Het plan Duurzaam Leefbaar van de heer Buitendijk vormt voor de raad van de gemeente Medemblik een goede basis om invulling te geven aan de bijdrage in de landelijke opgave voor duurzame energieopwekking op het grondgebied van gemeente Medemblik. De ontwikkeling van het project Wieringerhoek van Rijkswaterstaat kan hierbij als aanjager dienen.
- Te stimuleren dat de gebruikte producten en/of grondstoffen van duurzame energieopwekking hergebruikt worden en zo min mogelijk worden vernietigd.

Bijlage 3: Kaart met zoekgebieden regio Westfriesland

Deze bijlage is apart bijgevoegd.

Bijlage 4: Eindconcept Omgevingsverordening Noord-Holland 2020

Artikel 6.22 Windmolens

Artikel 3

In afwijking van het eerste lid kan een ruimtelijk plan ter plaatse van het werkingsgebied landelijk gebied voorzien in de bouw van één windturbine, mits:

- a. de windturbine wordt gebouwd op een agrarisch bouwperceel of op een bouwperceel van ten minste 1 hectare waar een stedelijke functie is toegestaan;
- b. de ashoogte niet meer bedraagt dan 15 meter vanaf het maaiveld;
- c. de windturbine in landschappelijk opzicht aansluit op de bijbehorende bebouwing;
- d. de windturbine zorgvuldig ruimtelijk wordt ingepast.

Bijlage 5: Provinciaal beleid - locatie, omvang en landschappelijk inpassing

De provincie Noord-Holland vindt het belangrijk dat gemeenten en vastgoedeigenaren maximaal inzetten voor het realiseren van zon op dak. Zo kan de openheid van het landelijk gebied zoveel mogelijk gewaarborgd blijven. Voor het toetsen van verzoeken in het landelijk gebied kwam de provincie met een beleidskader. Dit kader stelt eisen aan de locatie, omvang en ruimtelijke inpassing van opstellingen voor zonne-energie. Initiatieven vanuit de gemeenschap toetsen we aan dit provinciale beleid.

Relevante artikelen Eindconcept Omgevingsverordening Noord-Holland 2020

Artikel 6.25 Opstellingen voor zonne-energie

1. Ter plaatse van het werkingsgebied landelijk gebied kan de oprichting van een of meer opstellingen voor zonne-energie uitsluitend mogelijk worden gemaakt door middel van een omgevingsvergunning waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 2° of 3° van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van een ruimtelijk plan of beheersverordening wordt afgeweken.
2. Aan de omgevingsvergunning als bedoeld in het eerste lid worden in ieder geval de volgende voorschriften verbonden:
 - a. de omgevingsvergunning geldt voor een bepaalde termijn, die maximaal 25 jaar bedraagt;
 - b. na het verstrijken van de onder a bedoelde termijn wordt de vóór de verlening van de omgevingsvergunning bestaande toestand hersteld en wordt de opstelling voor zonne-energie verwijderd; en
 - c. voor het gestelde onder b wordt financiële zekerheid gesteld.
3. In afwijking van het eerste en tweede lid kan een ruimtelijk plan het oprichten van een of meer opstellingen voor zonne-energie in het werkingsgebied het landelijk gebied mogelijk maken op gronden bestemd voor en feitelijk in gebruik als nutsvoorzieningen, of infrastructuur voor weg-, spoor-, water- of luchtverkeer, niet zijnde leidingtracés voor gas, water of elektriciteit.
4. Op het bepaalde in het eerste en het derde lid is afdeling 6.5 van overeenkomstige toepassing.
5. Gedeputeerde Staten kunnen nadere regels stellen ten aanzien van het bepaalde in het eerste tot en met het vierde lid.
6. Gedeputeerde Staten stellen in ieder geval nadere regels over de locatie, omvang en landschappelijke inpassing van een opstelling voor zonne-energie als bedoeld in het eerste lid.

Afdeling 6.5 Ruimtelijke inpassing in landelijk gebied

Artikel 6.52 Toepassingsbereik

Deze afdeling gaat over de ruimtelijke kwaliteit van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het werkingsgebied landelijk gebied.

Artikel 6.53 Oogmerk

Deze afdeling bevat regels met het oog op het betrekken van het belang van de ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in landelijk gebied.

Artikel 6.54 Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het landelijk gebied

1. Gedeputeerde Staten stellen de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie vast, die de provinciale belangen beschrijft ten aanzien van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.
2. Bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling ter plaatse van het werkingsgebied landelijk gebied, wordt in het ruimtelijk plan, gelet op de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie:
 - a. rekening gehouden met: de ambities en ontwikkelprincipes van het toepasselijke ensemble en van de toepasselijke provinciale structuren;
 - b. bij de inpassing betrokken: de kansen zoals beschreven bij de ambities en ontwikkelprincipes; en
 - c. bij de inpassing betrokken: de ontstaansgeschiedenis en de kernwaarden van het toepasselijke ensemble en van de toepasselijke provinciale structuren.
3. In aanvulling op het tweede lid, wordt bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in de Amstelscheg rekening gehouden met de karakteristieken en de ontwerpprincipes inzake de samenhang, de ruimtelijke kwaliteit en de identiteit van het landschap, zoals beschreven in het door Gedeputeerde Staten vastgestelde rapport 'Gebiedsperspectief en Beeldkwaliteit Amstelscheg' (nr. 2011-66880).
4. De toelichting van een ruimtelijk plan bevat een motivering waaruit moet blijken dat voldaan is aan het bepaalde in het tweede lid.
5. Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van het betrokken waterschap of het college van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente kunnen de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling om advies vragen, ook in een vroeg stadium, inzake de locatieafweging of de ruimtelijke inpassing.

Uitvoeringsregeling opstellingen voor zonne-energie in het landelijk gebied Noord-Holland 2019

Artikel 2 De locatie en omvang van de opstelling voor zonne-energie

1. De locatie voor de opstelling voor zonne-energie is aan minimaal één zijde aansluitend op bestaand stedelijk gebied of een dorpslint.
2. De omvang van de opstelling voor zonne-energie is:
 - a. op een locatie die aan één zijde aansluitend is op bestaand stedelijk gebied of een dorpslint: maximaal 5 hectare;
 - b. op een locatie die aan minimaal één zijde aansluitend is op bestaand stedelijk gebied of een dorpslint en daarnaast aan nog een andere zijde aansluitend op bestaand stedelijk gebied of een dorpslint, een rijksweg, provinciale weg of spoorweg: maximaal 10 hectare, of;
 - c. op een locatie die aan minimaal één zijde aansluitend is op bestaand stedelijk gebied of een dorpslint en daarnaast aan nog twee andere zijden aansluitend op bestaand stedelijk gebied of een dorpslint, een rijksweg, provinciale weg of spoorweg: maximaal 25 hectare;

met dien verstande dat van de maximale oppervlakten genoemd onder a tot en met c, kan worden afgeweken tot niet meer dan 10% van die oppervlakten indien dat noodzakelijk is uit overwegingen van ruimtelijke kwaliteit.

3. Onverminderd het tweede lid kan de oppervlakte van een opstelling voor zonne-energie niet groter zijn dan dat passend is binnen de uitgangspunten als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de verordening.
4. De locatie voor de opstelling voor zonne-energie is niet aansluitend op een reeds bestaande opstelling voor zonne-energie, tenzij sprake is van het aanvullen van een bestaande opstelling voor zonne-energie tot de maximale oppervlakte als bedoeld in het tweede en derde lid.

Artikel 3 Eisen aan de inpassing van de opstelling voor zonne-energie

1. De hoogte van een opstelling voor zonne-energie bedraagt niet meer dan 1,50 meter gemeten vanaf het gemiddelde straatpeil van de omliggende openbare wegen.
2. Van het bepaalde in het eerste lid kan worden afgeweken indien deze afwijking aantoonbaar:
 - a. bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit, of;
 - b. anderszins substantiële meerwaarde oplevert voor de fysieke leefomgeving.
3. De bodem onder de opstelling wordt niet verhard of verdicht en wordt zoveel mogelijk ecologisch ingericht en beheerd.
4. De terreinafscherming en rand van de opstelling voor zonne-energie zijn passend in de omgeving en worden zoveel mogelijk ecologisch ingericht en beheerd.
5. De afstand tussen de opstelling voor zonne-energie en woonbebouwing bedraagt minimaal 50 meter.

Bijlage 6: Brochure Kwaliteitsimpuls Zonneparken - Inpassing van zonneparken in het Noord-Hollands landschap

In deze bijlage vindt u de aandachtsgebieden vanuit de provincie:

Inpassing

De volgende aandachtspunten zorgen voor een goede inpassing van een zonneweide in zijn omgeving:

- Stem de omvang van de zonneweide af op de schaal van het landschap. Hanteer kavelgroottes zoals deze voorkomen in de omgeving.
- Houd het ontwerp simpel en volg zoveel mogelijk de bestaande landschappelijke structuren (sloten, verkavelingen, hoogteverschillen, begroeiingstructuren). Gebruik de kenmerken van de locatie in uw voordeel. Benut bestaande sloten als afscheiding en bestaande infrastructuur als toegangswegen.
- Zorg dat landschappelijke structuren zoals sloten, hoogteverschillen of begroeiingsstructuren zichtbaar blijven door afstand te bewaren of te accentueren.
- Houd rekening met kwetsbare en cultuurhistorische objecten in de omgeving door een (buffer)afstand te hanteren of zorgvuldig in te passen.

Inrichting

De inrichting draait om de plaatsing van objecten binnen de kavel. De onderstaande aandachtspunten zijn van belang:

- Volg met de zon-opstellingen de vorm van de kavel. Plaats de rijen in de lijn van het landschap.
- Behoud de openheid van het landschap op ooghoogte: bouw, in beginsel, niet hoger dan 1,50 meter. Het gaat dan niet enkel om de zon-opstellingen zelf, het verdient aanbeveling ook voor het hekwerk, transformatorhuisjes en andere bijkomende elementen de openheid in acht te nemen.
- Plaats de bijkomende elementen (omvormers, transformatoren, bewakingsmaatregelen) in een logische en ordelijke wijze in het veld. Voorkom losstaande objecten aan de rand van het zonnepark. Neem dit ook integraal mee in het beeldkwaliteitsplan.
- Zorg voor uniformiteit en voorkom variatie tussen delen die in verschillende fasen zijn gebouwd.

Rand

De rand vormt de overgang tussen de zonneweide en de omgeving. De volgende aandachtspunten zijn daarbij van belang:

- Voorzie in natuurlijke, lokale randstructuren en speel zoveel mogelijk in op de bestaande landschappelijke elementen. De rand voegt zich naar de lokale context.
- Verder heeft de rand een belangrijke ecologische functie. Hanteer een brede buffer tussen de kavelgrens en de zon-opstellingen en richt deze op ecologische wijze in. Probeer hierbij zoveel als mogelijk aan te sluiten op de doelsoorten van de regio (de planten en dieren die ecologisch belangrijk, maar kwetsbaar zijn) en voor hen gunstige leefgebieden te creëren.
- Indien gekozen wordt voor een hekwerk: zorg voor openingen van circa 10 cm (bijvoorbeeld aan de onderzijde), zodat kleine zoogdieren, amfibieën en reptielen erdoorheen kunnen, terwijl grote predatoren buiten worden gehouden.

Bodem

Het plaatsen van zonnepanelen kan negatieve gevolgen hebben voor de bodemkwaliteit en ecologie. Dit komt doordat de inval van licht en (regen)water op de bodem afneemt. Uit het onderzoek "Literatuurstudie en formulering richtlijnen voor een ecologische inrichting van

zonneparken in de provincies Groningen en Noord-Holland” (2018) blijkt echter dat zonneweiden juist ook een positieve bijdrage kunnen leveren op het gebied van biodiversiteit. Dit kan door bij de inrichting meer rekening te houden met de natuur en hier meer ruimte aan te geven. De onderstaande aandachtspunten zijn van belang:

- Geef bodem en flora ademruimte. Zorg voor afstand tussen de panelenrijen óf voor een brede buitenrand. Plaats de panelen niet direct tegen de bodem aan, maar zorg voor enige afstand tussen het maaiveld en de panelen.
- Zorg voor een extensieve vegetatie onder en rondom de panelen. Pas deze aan op de lokale doelsoorten en inheemse plantensoorten. Probeer uniformiteit te voorkomen, maar kies voor een kruiden of plantenmix.
- Stem het maaiplan of begrazingsplan af op de lokale doelsoorten en plantengroei. Vermijd intensieve begrazing door bijvoorbeeld schapen. Of sta dit slechts periodiek en extensief toe. Vermijd het gebruik van pesticiden, drijfmest en kunstmest.
- Behoud bijzondere habitats, of leg deze aan (denk aan poelen, takkenrillen, houtstapels of braakvegetatie).

Een initiatiefnemer dient de ruimtelijke en landschappelijke inpassing uit te werken in een beeldkwaliteitsplan en een ecologische inrichtings- en beheerplan. Deze plannen bevatten beschrijvingen, plattegronden, doorsnedes, schetsen en foto's:

BEELDKWALITEITSPLAN

- 1 Plattegrond met ligging kavel in relatie tot omgeving.
- 2 Plattegrond met inrichting zonnepark binnen de kavel, waarop in ieder geval de volgende elementen staan aangegeven:
 - Zon-opstellingen (rijen);
 - Randafwerking en eventueel hekwerk;
 - Omvormers en transformatoren;
 - Eventuele bewakingsapparatuur;
 - Eventuele bijzondere structuren of habitats.
- 3 Doorsnedes waarin de volgende elementen terugkomen:
 - Aanzichten op ooghoogte (1.50 m aanhouden) van representatieve zijden, waaronder de entree;
 - Randafwerking, inclusief eventueel hekwerk;
 - Hoogte van de randafwerking.
- 4 Verduidelijkingen middels schetsen, foto's of tekst van:
 - Randafwerking inclusief eventueel hekwerk;
 - Entree;
 - Verankering / fundering;
 - Beplanting onder en rond de panelen.

ECOLOGISCHE INRICHTINGS- EN BEHEERPLAN

- 1 Beschrijving van de uitgangssituatie (aangetroffen nog voordat de grond geroerd is) met daarin minimaal de:
 - Biotische situatie;
 - Abiotische situatie.
- 2 Beschrijving van de mogelijkheden voor natuurwaarden (binnen de context van een zonnepark).
- 3 Beschrijving van de lokale doelsoorten.
- 4 Een beschrijving van de voor deze doelsoorten noodzakelijke elementen (bijvoorbeeld: rietland, bloemrijke bermen, specifieke opstellingsaanpassingen zoals brede tussenruimtes, etc.).
- 5 Beheermaatregelen die noodzakelijk zijn voor het behouden van deze soorten en elementen.